

**CONSORTIUL NAȚIONAL AL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA
ȘI UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE ȘI ECONOMICE
EUROPENE „CONSTANTIN STERE”**

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 343.614(043.2)**

APĂRECE OLEG

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII
DE DETERMINARE SAU ÎNLESNIRE A SINUCIDERII
– ART. 150 CP RM**

Specialitatea: 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2026

Teza de doctorat a fost elaborată în cadrul Consorțiului Național al Instituțiilor de Învățământ Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”

Componența Comisiei de doctorat:

Președinte: AVORNIC Gheorghe, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”

Conducător de doctorat: GRECU Raisa, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”

Referent 1: BRÎNZA Serghei, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Referent 2: CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice

Referent 3: SULT Gheorghe, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Comrat

Susținerea va avea loc în data de **23 octombrie 2026, ora 13⁰⁰**, în cadrul Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”. (adresa: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 200, bloc administrativ, etajul 6, sala de conferințe nr. 600)

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (<https://anacec.md/>) și pagina web a Școlii Doctorale (<https://uspee.md/ro/research/doctoral>).

Rezumatul a fost expediat la ____ septembrie 2026.

Președintele Comisiei de doctorat:

AVORNIC Gheorghe, doctor habilitat în drept,
profesor universitar

Conducător științific:

GRECU Raisa, doctor habilitat în drept,
conferențiar universitar

Autor:

Apărește Oleg

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	24
BIBLIOGRAFIE.....	31
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	34
ADNOTARE (în limbile română, engleză și rusă).....	37-39

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Prevederile art. 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului proclamă că: „Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale”¹, iar Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale protejează dreptul la viață la alin. (1) art. 2 – Dreptul la viață, prin următoarea stipulație: „Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege.”² Protecția vieții umane ca valoare supremă a ordinii juridice este consacrată la nivel constituțional prin norma de la art. 24 – Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică din Constituția Republicii Moldova³, dispoziție care instituie atât dreptul fundamental la viață și la integritate, cât și garanții împotriva oricăror forme de tratament care ar putea leza demnitatea sau integritatea persoanei, exprimând astfel obligația pozitivă a statului de a asigura și a proteja viața ca bun juridic de valoare supremă.

Importanța cercetării la tema „*Analiza juridico-penală a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii – art. 150 CP RM*” este determinată de necesitatea fortificării garanțiilor juridico-penale a dreptului persoanei la viață, inclusiv prin intermediul perfecționării în continuare a cadrului normativ de reglementare a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii, destinat să asigure o practică judiciară unitară și coerentă în materia respectivă. Și aceasta pentru faptul că, prin incriminarea determinării sau înlesnirii sinuciderii este protejată cea mai importantă valoare socială ocrotită de legea penală și anume dreptul la viață.

În doctrina juridică penală a Republicii Moldova, infracțiunea prevăzută la art. 150 CP RM a fost cercetată sub anumite aspecte, dar nu a beneficiat până în prezent de o analiză științifică sistemică și complexă, ce se impune cu atât mai mult în contextul modificărilor esențiale operate relativ recent asupra cadrului normativ anterior existent. Prezenta lucrare propune o abordare conceptuală teoretico-practică complexă pentru interpretarea și aplicarea reglementărilor actuale juridico-penale a faptei de determinare sau înlesnire

¹ Declarația Universală a Drepturilor Omului. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 217 A (III) din 10.12.1948. În: *Tratate internaționale*. Vol. I. Chișinău, 2001. p. 11-18.

² *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*. [online]. [citat 08.01.2026]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Conventi-on_ROM.

³ Constituția Republicii Moldova. Legea Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1. În vigoare din 27 august 1994.

a sinuciderii, bazată inclusiv pe analiza comparativă a doctrinei și a legislației altor state în materia dată.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mod constant că art. 2 CEDO impune statelor membre obligații pozitive de protecție a dreptului la viață.⁴ Relevantă pentru studiu este și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011 și ratificată de Republica Moldova la 14.01.2021 prin Legea nr. 144⁵, care la lit. a) pct. 1) art. 1 proclamă scopul de „a proteja femeile împotriva tuturor formelor de violență și de a preveni, de a urmări în justiție și de a elimina violența împotriva femeilor și violența domestică”.⁶

Infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii este incriminată și în legislațiile penale ale mai multor statelor europene, acestea adoptând soluții normative proprii în funcție de tradițiile juridice și de politica penală națională. De exemplu, în Codul penal al României, fapta este incriminată la art. 191 – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii⁷, în Codul penal al Italiei la art. 580 – Instigare sau ajutorul la sinucidere⁸, în Codul penal german la art. 217 – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii⁹, în Codul penal francez la art. 223-13 – Despre provocarea sinuciderii¹⁰.

Republica Moldova, în calitate de stat membru al Consiliului Europei și țară candidată la aderarea la UE, are obligația de a-și ajusta legislația penală la standardele europene în materia protecției dreptului la viață, inclusiv prin asigurarea unui cadru normativ adecvat de incriminare a conduitelor care urmăresc suprimarea vieții umane prin determinarea sau înlesnirea sinuciderii.

Încadrarea temei în preocupările naționale și zonale. Infracți-

⁴ Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. [online]. [citat 08.01.2026]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_ROM.

⁵ Legea cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice: nr. 144 din 14.10.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 256-260, 320.

⁶ Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011. [online]. [citat 02.02.2026]. Disponibil: <https://rm.coe.int/168046253e>.

⁷ Codul penal al României: nr. 286 din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.

⁸ *Codex penal. Codurile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene*. Coord. Tudorel TOADER. București: C.H. Beck, 2018, p. 2285.

⁹ *Ibidem*, p. 1892.

¹⁰ *Ibidem*, p. 1549.

unea de determinare sau înlesnire a sinuciderii, reglementată la art. 150 CP RM, prezintă expresia interdicției legale a oricărei conduite, prin care o persoană este determinată sau înlesnită să își suprimă propria viață. Norma de incriminare stabilește totodată un regim sancționator diferențiat în raport cu circumstanțele săvârșirii faptei și urmările acesteia. Demersul științific al prezentei lucrări este susținut de o fundamentare teoretică și normativă complexă, în procesul studiului fiind valorificate monografii, tratate, teze de doctorat, articole științifice și alte publicații de referință, elaborate de cercetători din Republica Moldova și din alte state. Diversitatea acestor surse va completa propria analiză și va consolida argumentarea teoretico-practică a investigației.

Încadrarea temei în context inter- și transdisciplinar. Valoarea aplicativă a prezentei lucrări depășește cadrul strict al dreptului penal, rezultatele obținute și concluziile formulate pot fi valorificate în dezvoltarea unor discipline juridice și conexe, cum ar fi: psihologia juridică, criminologia, criminalistica, procedura penală. Abordarea interdisciplinară adoptată în prezenta lucrare a solicitat consultarea unor contribuții doctrinare atât juridice, cât și din alte domenii științifice, această perspectivă complexă permițând o fundamentare mai riguroasă a analizei întreprinse. Autorii lucrărilor valorificate în sensul dat sunt: M. Poalelungi (procedura penală); G. Cărașu, A. Mamedo (psihologie); A. Rankin (istorie).

Prezentarea rezultatelor cercetărilor anterioare referitoare la tema aleasă. Infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzută la art. 150 CP RM a constituit obiect de cercetare pentru mai mulți savanți din Republica Moldova, din rândul cărora menționăm pe: S. Brînză, V. Stati, V. Bujor, A. Borodac, I. Macari, M. Avram, T. Popovici, V. Cobășneanu, L. Dumneanu, M. Mutu-Strulea, L. Gîrla, I. Iacub.

Cea mai amplă contribuție doctrinară autohtonă în materia infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii aparține profesorului S. Brînză, ale cărui cercetări teoretico-practice au influențat direct evoluția cadrului normativ de reglementare a acestei infracțiuni, un exemplu elocvent constituind propunerea de completare a art. 150 CP RM cu incriminarea faptei de înlesnire a sinuciderii.

Prezenta lucrare valorifică și contribuțiile doctrinare ale cercetătorilor din alte state, a căror diversitate de perspective a completat semnificativ analiza infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, demonstrând astfel importanța dreptului comparat în

cercetarea juridico-penală autohtonă. În contextul dat ne referim cu precădere la contribuțiile științifice extrem de valoroase ale unor asemenea doctrinari precum: I. Tanoviceanu, T. Toader, A. Boroi, V. Lazăr, M. A. Hotca, I. Ristea, A. Al. I. Dumitrache, I. Rusu, Io. Rusu, B. Bîrzu, B. Sergiu, D. Al. Șerban, G. V. Teliceanu, S. Elke, J. Loveless, D. Ormerod, K. Laird, R. Card, M. Jill, M. Allen, C. Derry, J. Herring, M. James, N. F. Antonov, M. I. Bajanov, Ia. M. Brainin, A. I. Rarog, S. V. Borodin, M. S. Serebrennikova.

Scopul lucrării constă în realizarea unei analize juridico-penale complexe a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM, prin examinarea exhaustivă a elementelor sale constitutive, identificarea lacunelor legislative și a ambiguităților normative ce generează dificultăți în practica judiciară, precum și formularea unor recomandări practice și *de lege ferenda*, menite să contribuie la perfecționarea cadrului legal aplicabil și la asigurarea unei practici judiciare unitare și coerente în materie, sporind astfel eficiența protecției penale a dreptului la viață, ca valoare socială supremă.

Obiectivele cercetării: 1) analiza materialelor științifice publicate atât în doctrina autohtonă, cât și în cea a altor state, consacrate infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM; 2) cercetarea evoluției istorice a incriminării determinării sau înlesnirii sinuciderii în legislația penală a Republicii Moldova și în cea a altor state; 3) fundamentarea științifică a conceptului juridico-penal de determinare sau înlesnire a sinuciderii și a trăsăturilor ce îi sunt aferente; 4) analiza juridico-penală exhaustivă a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, prin examinarea obiectului, laturii obiective, laturii subiective și subiectului infracțiunii; 5) examinarea circumstanțelor agravante prevăzute la alin. (2) și (3) ale art. 150 CP RM, precum și a circumstanței atenuante reglementate la alin. (4) al aceluiași articol; 6) delimitarea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii de infracțiunile adiacente, conexe și omogene, prin identificarea criteriilor de distincție aplicabile în practica judiciară; 7) abordarea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prin prisma elementelor de drept penal comparat, cu accent pe legislațiile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene; 8) cercetarea practicii judiciare naționale și internaționale în domeniul infracțiunilor contra vieții persoanei, cu referire specială la infracțiunea prevăzută la art. 150 CP RM; 9) analiza jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia protec-

ției dreptului la viață și a implicațiilor acesteia asupra interpretării și aplicării art. 150 CP RM; 10) identificarea lacunelor legislative și a ambiguităților normative existente în reglementarea infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, care generează dificultăți în practica judiciară de calificare a faptelor; 11) elaborarea unui cadru conceptual coerent pentru calificarea juridică a faptelor prevăzute la art. 150 CP RM, menit să contribuie la uniformizarea practicii judiciare în materie; 12) formularea concluziilor și a propunerilor *de lege ferenda*.

Ipoteza de cercetare – fundamentul ipotezei de cercetare a prezentei lucrări este constituit din următoarele idei esențiale care au fost supuse analizei și verificării științifice în vederea formulării propriilor concluzii asupra unor dileme atestate în abordarea teoretico-practică a materiei cercetate: lipsa încriminării sinuciderii în legea penală nu echivalează cu lipsa oricărei reacții a legiutorului față de acest fenomen, orice intervenție a unui terț prin care se determină sau se înlesnește sinuciderea unei persoane urmând a fi sancționată penal în temeiul art. 150 CP RM; metodele de determinare sau înlesnire a sinuciderii au un caracter neexhaustiv, fapta infracțională putând fi săvârșită prin orice acțiune sau inacțiune de natură să influențeze decizia suicidală a victimei, indiferent de forma concretă pe care aceasta o preia; subiectul infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică; infracțiunea prevăzută la art. 150 CP RM poate fi săvârșită exclusiv cu intenție directă sau indirectă; alin. (4) art. 150 CP RM, care reglementează urmarea prejudiciabilă constând în încercarea de sinucidere a victimei, consacră în realitate forma tentată a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, și nu o variantă atenuată de sine stătătoare a acesteia; constrângerea victimei de a-și suprima propria viață, fără ca aceasta să acționeze în baza unei decizii libere, exclude reținerea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM; cadrul normativ existent ce reglementează, la art. 150 CP RM, infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii poate și urmează a fi supusă unei optimizări esențiale în scopul eficientizării activității de combatere juridico-penală și profilaxie a infracțiunii ce a constituit subiectul cercetării și sporirii apărării juridico-penale a dreptului persoanei la viață.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Prezenta cercetare a fost elaborată în baza unei metodologii științifice indicate pentru asemenea investigații, care a înglobat studiul doctrinei autohtone și străine, analiza reglementărilor

naționale și comparative, precum și formularea unor propuneri de *lege ferenda* în scopul optimizării cadrului normativ incident. Metoda istorico-juridică a permis cercetarea evoluției incriminării determinării sau înlesnirii sinuciderii în legislația penală națională și identificarea tendințelor politicii penale autohtone în materie. Metoda juridică comparativă a fost valorificată pentru examinarea normelor corespondente art. 150 CP RM din legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene, în vederea identificării similitudinilor și deosebirilor reglementărilor legislative. Utilizarea metodei analizei sistemice a permis examinarea normei de incriminare prevăzute la art. 150 CP RM prin raportare la standardele juridice internaționale și europene în materia protecției dreptului la viață, în special la CEDO și la jurisprudența relevantă a Curții de la Strasbourg. Metodele logice ale inducției și deducției au servit drept instrumente efective de cercetare pe parcursul întregii investigații, contribuind la abordarea sistemică a materiei, la evidențierea raționamentelor teoretico-practice esențiale și la fundamentarea concluziilor proprii.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă. Importanța teoretică a prezentei lucrări rezidă în contribuția sa la dezvoltarea doctrinei juridico-penale autohtone în materia infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM, prin elaborarea unui cadru conceptual coerent pentru interpretarea și aplicarea normei de incriminare, clarificarea elementelor constitutive ale infracțiunii și identificarea lacunelor legislative existente.

Rezultatele obținute în urma elaborării tezei de doctorat prezintă o valoare aplicativă pentru mai multe categorii de destinatari: a) teoreticienii pot beneficia de un cadru conceptual coerent aplicabil analizei juridico-penale a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, prin elaborarea căruia s-a încercat identificarea lacunelor doctrinare existente și elaborarea unor propuneri de înlăturare a acestora; b) lucrarea pune la dispoziția practicienilor soluții teoretico-practice concrete pentru calificarea juridică corectă a faptelor și criterii exacte de delimitare a infracțiunii analizate de componentele de infracțiuni adiacente; c) legiuitorul poate valorifica propunerile concrete de *lege ferenda* formulate în vederea perfecționării cadrului normativ prevăzut la art. 150 CP RM; d) teza prezintă o sursă bibliografică complexă pentru studiul disciplinelor de drept penal special de către studenți și masteranzi.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza este structurată în patru capitole. Fiecare capitol finalizează cu sinteza materiei abordate și rezultatele obținute în urma investigației încadrate în compartimentul respectiv din lucrare.

Capitolul 1, intitulat *Analiza doctrinei referitoare la infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii*, cuprinde analiza doctrinei autohtone și străine referitoare la infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii. Capitolul este structurat în trei subcapitole distincte. În primul subcapitol este realizată o sinteză a contribuțiilor doctrine autohtone consacrate infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, evidențiindu-se principalele opinii, controverse și lacune doctrinare existente în literatura juridică penală de specialitate din Republica Moldova. Cel de-al doilea subcapitol este dedicat cercetării materialelor științifice publicate în alte state referitoare la aceeași infracțiune, valorificând perspectivele comparative elucidate în doctrina juridică penală internațională. În cel de-al treilea subcapitol este cercetat fenomenul sinuciderii în corelație cu reglementările penale existente în unele state la diverse perioade istorice, precum și în contextul abordărilor actuale în materie.

Doctrina juridică joacă un rol foarte important în interpretarea și dezvoltarea dreptului prin funcțiile sale multiple: clarificarea sensului normelor juridice, identificarea problemelor de aplicare, propunerea de soluții legislative și asigurarea coerenței sistemului penal.

Din rândul autorilor autohtoni care au supus cercetării unele aspecte ale analizei juridico-penale a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, nominalizăm pe: S. Brînză, V. Stati, V. Bujor, A. Borodac, I. Macari, M. Avram, T. Popovici, V. Cobășneanu, L. Dumneanu, M. Mutu-Strulea, L. Gîrla, I. Iacub etc.

Autorul care a realizat cele mai ample cercetări în domeniul dat este profesorul S. Brînză¹¹, care a contribuit în mod hotărâtor prin cercetările sale teoretico-practice la modificarea cadrului legal de reglementare a infracțiunii de determinare la sinucidere. Un exemplu elocvent în sensul dat este propunerea de a completa art. 150 CP RM

¹¹ BRÎNZĂ, Sergiu. *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei*. Chișinău: USM, 1999. 234 p. / BRÎNZĂ, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p. / BRÎNZĂ, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. / BRÎNZĂ, Serghei. Înlesnirea sinuciderii ca modalitate normativă a infracțiunii prevăzute la art. 150 Cod penal: trăsături definitorii. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice*. Conferință științifică, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 139-142.

cu incriminarea faptei de înlesnire a sinuciderii.

De o relevanță doctrinară aparte sunt abordările celor mai diverse aspecte ale temei cercetate întreprinse de către următorii savanți din România: I. Tanoviceanu, G. Antoniu, M. Popa, Ș. Daneș, T. Vasiliu, D. Pavel, G. Antoniu, O. A. Stoica, I. Gh. Brădet, O. Loghin, T. Toader, A. Boroș, G. Diaconescu, A. Oroveau-Hanțiu, G. Nistoreanu, V. Dongoroz, S. Kahane, D. Dinuică, P. Buneci, V. Lazăr, M. A. Hotca, S. Bogdan, V. Cioclei, V. Păvăleanu, M. Gorunescu, P. Dungan, T. Medeanu, V. Pașca, V. Pușcașu, C. Voicu, S. A. Uzlău, R. Moroșanu, C. Popa, M. B. Mitrică, I. M. Rusu, V. Cristiean, I. Pascu, P. Buneci, G. Ivan, M. Ivan, R. Bodea, B. Bodea, M. Udroi, I. Ristea, A. Al. I. Dumitrache, G. Zlati, V. Constantinescu, I. Rusu, Io. Rusu, B. Bîrzu, B. Sergiu, D. Al. Șerban, G. V. Teliceanu etc.

Studiile științifice juridico-penale ce vizează infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii în doctrina penală românească se impun prin tratarea amplă și complexă a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii în numeroase lucrări de specialitate. Valoarea doctrinei române referitoare la analiza infracțiunii ce constituie tema prezentei teze este de o semnificație aparte, întrucât, stipulările juridico-penale prevăzute la art. 150 CP RM – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii, prezintă o similitudine semnificativă cu reglementarea corespondentă din Codul penal român prevăzută, la art. 191 – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii. Respectiv interpretările doctrinare române constituie un reper valoros pentru interpretarea corectă și aplicarea normei de incriminare din legea națională penală.

Literatura juridică din spațiul post-sovietic a contribuit notabil prin studiile autorilor din Ucraina: N. F. Antonov, M. I. Bajanov, Ia. M. Brainin, A. P. Babiy, T. A. Gonchar, A. B. Zahika etc., și din Federația Rusă: A. I. Rarog, V. P. Stepalin, O. F. Shishov, S. V. Borodin, D. V. Golenko, M. S. Serebrennikova etc.

Doctrina penală vest-europeană se impune cu cercetări deosebit de relevante ale următorilor autori: S. Elke, J. Loveless, D. Ormerod, K. Laird, R. Card, M. Jill, M. Allen, C. Derry, J. Herring, M. James etc.

Analiza materialelor științifice lansate la subiectul prezentei cercetări motivează convingerea că diversitatea de opinii doctrinare constituie un instrument valoros pentru identificarea unor deficiențe normative de reglementare a infracțiunii analizate în legea penală națională și motivarea necesității intervenției legislative în scopul înlăturării lor. Cercetarea întreprinsă sugerează deducția că, acolo unde doctrina nu ajunge la un consens, există premisele unei regle-

mentări incomplete sau ambigue care impune necesitatea intervenirii cu unele propuneri de *lege ferenda* în vederea asigurării clarității și predictibilității normei juridice.

În Capitolul 2, *Elementele obiective ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM*, structurat în cinci subcapitole, sunt analizate elementele obiective ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM. Primul subcapitol examinează obiectul juridic al infracțiunii și identifică valorile și relațiile sociale ocrotite prin norma de incriminare. Cel de-al doilea subcapitol analizează obiectul material și victima infracțiunii și sunt relevate particularitățile subiectului pasiv în cazul săvârșirii acestei infracțiuni. Al treilea subcapitol conține analiza faptei prejudiciabile, examinării fiind supuse modalitățile normative de săvârșire a infracțiunii – determinarea și înlesnirea sinuciderii. În continuare este examinată urmarea prejudiciabilă, ce se manifestă respectiv în actul de sinucidere sau încercarea de sinucidere a victimei. Subiectul examinării în următorul subcapitol îl constituie raportul de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmarea produsă cu evidențierea particularităților acestuia în cazul infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM.

În doctrina penală se atestă unele divergențe referitoare la identificarea precisă a obiectului juridic specific al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzută la art. 150 CP RM.

Majoritatea autorilor penaliști consideră că obiectul juridic special (specific) al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii îl constituie relațiile sociale referitoare la dreptul persoanei la viață, opinie pe care o împărtășim și noi.

Cât privește opinia doctrinară minoritară, conform căreia obiectul juridic specific al infracțiunii analizate îl constituie relațiile sociale referitoare la dreptul persoanei la onoare și demnitate (I. Macari¹²), se precizează că textul legal nu prevede ca determinarea sau înlesnirea sinuciderii să se realizeze prin modalități care lezează onoarea și demnitatea persoanei. Mai mult ca atât, se relevă faptul că obiectul juridic specific trebuie să corespundă valorii sociale efectiv lezate prin săvârșirea infracțiunii, iar, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, această valoare este în mod evident viața persoanei.

Se deduce că:

¹² MACARI, Ivan. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială*. Chișinău: CE USM, 2003, p. 63. / МАКАРЬ, Иван. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная*. Кишинэу: Динамо, 2004, с. 67.

- Obiectul juridic generic al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii îl constituie relațiile sociale referitoare la viața și sănătatea persoanei;

- Obiectul juridic specific al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii îl constituie relațiile sociale referitoare la dreptul persoanei la viață;

- Obiectul material al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii este corpul persoanei;

- Victimă a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii poate fi orice persoană fizică responsabilă în cazul variantei tip de la alin. (1) art. 150 CP RM.

În cazul variantelor agravate ale infracțiunii, calitatea victimei este circumstanțiată, ceea ce presupune existența unor elemente speciale referitoare la persoana subiectului pasiv ce agravează răspunderea penală a făptuitorului.

Ca rezultat al cercetării, relevăm faptul că subiect pasiv al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii reglementate la art. 150 CP RM poate fi doar persoana fizică care întrunește următoarele condiții generale:

- victima este în viață;
- victima este responsabilă;
- decizia de a se sinucide aparține victimei, respectiv actul suicidal este realizat integral de către victimă.

Deși infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii beneficiază de o reglementare relativ clară în ceea ce privește urmarea prejudiciabilă, persistă necesitatea unei intervenții legislative pentru definirea expresă a termenilor „determinare” și „înlesnire”, în vederea eliminării oricăror ambiguități interpretative și a asigurării unei aplicări unitare a normei penale. În acest context considerăm oportună completarea Capitolului XIII – Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod din Partea generală a CP RM cu definiții explicite ale acestor termeni, în scopul asigurării securității juridice și al unei practici judiciare uniforme.

Fapta prejudiciabilă poate fi comisă atât prin acțiune, cât și prin inacțiune (omisiune), însă ultima poate fi incriminată doar atunci când a existat obligația victimei de a acționa. O asemenea obligație poate fi impusă anterior prin o lege, un regulament sau printr-o dispoziție specială ori poate rezulta implicit din natura faptei incriminate și din scopul de protecție a valorii sociale apărute de legea penală.

Este absolut necesar să se stabilească existența unui raport de

cauzalitate obiectiv între conduita făptuitorului (acțiunile sau inacțiunile de determinare sau înlesnire a sinuciderii) și rezultatul produs. Respectiv, sinuciderea sau încercarea de sinucidere trebuie să fie o consecință directă a intervenției făptuitorului. Acest raport cauzal constituie veriga care leagă elementul material (acțiune/inacțiune) de urmarea prejudiciabilă în cadrul laturii obiective și a cărei inexistență face imposibilă reținerea infracțiunii, chiar dacă ambele elemente (fapta și urmarea) sunt prezente separat.

Așadar, ca urmare a investigațiilor întreprinse, se relevă faptul că în ipotezele în care determinarea la sinucidere și înlesnirea sinuciderii sunt realizate cumulativ în cadrul aceleiași fapte complexe, se va reține o singură infracțiune prevăzută la art. 150 CP RM. Utilizarea în formularea normei a conjuncției disjunctive „sau” nu exclude posibilitatea comiterii infracțiunii prin ambele modalități normative simultan, ci indică doar faptul că fiecare modalitate, luată separat, este suficientă pentru consumarea infracțiunii. Însă realizarea cumulativă a celor două modalități poate și trebuie să fie luată în considerare la individualizarea pedepsei ca circumstanță care reflectă un grad mai ridicat de pericol social al faptei și o persistență mai accentuată în conduita infracțională.

În Capitolul 3, *Elementele subiective ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM*, se examinează subiectul infracțiunii și condițiile supunerii răspunderii penale a acestuia. În cercetarea laturii subiective a infracțiunii vinovăția este abordată în formele sale compatibile cu structura infracțiunii. Se analizează motivul și scopul infracțiunii cu menționarea distincțiilor esențiale dintre acestea și urmarea prejudiciabilă. În final sunt investigate aspectele teoretico-practice referitoare la instituția participăției penale cu referință la specificul normativ al infracțiunii cercetate în lucrare.

Prin urmare, subiectul infracțiunii nominalizate poate fi doar persoana fizică responsabilă care a împlinit vârsta de 16 ani. Infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii – art. 150 CP RM este o infracțiune specifică în comparație cu celelalte infracțiuni care protejează relațiile sociale ce atentează la viața și sănătatea persoanei, deoarece suprimarea vieții este realizată de însăși victima infracțiunii. Respectiv, actul suicidal se realizează de către victimă în mod conștient și fără a exista anumite constrângeri care să îngreuească decizia suicidală. În cazul în care decizia suicidală nu se realizează prin propria faptă victimei, fapta constituie o infracțiune de omor.

Analizând formele agravante ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, în special lit. a) alin. (2) art. 150 CP RM „cu bună știință asupra unui minor” și lit. a) alin. (3) art. 150 CP RM „asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani”, constatăm că legiuitorul a prezumat discernământul victimei de a decide asupra actului suicidal inclusiv în cazul persoanelor care nu au atins vârsta minimă de 14 ani, respectiv victima infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii poate fi o persoană ce are vârsta mai mică de 14 ani.

Astfel, se observă o discrepanță între vârsta minimă a victimei infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, care poate fi mai mică de 14 ani, și vârsta subiectului activ al acestei infracțiuni, care nu poate fi mai mică de 16 ani. Considerăm oportună includerea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută la art. 150 CP RM, în lista infracțiunilor (alin. (2) art. 21 CP RM) pentru care subiectul activ poate fi și persoana fizică care a împlinit vârsta de 14 ani.

Se constată că o astfel de reglementare este prevăzută și pentru alte infracțiuni de omucidere, și anume: art. 145 – Omorul intenționat, art. 147 – Pruncuciderea, art. 151 – Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății și alin. (2) art. 152 – Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, făptuitorul putând fi inclusiv o persoană care a împlinit vârsta de 14 ani.

Analiza conținutului art. 150 CP RM relevă că legiuitorul nu a prevăzut nicio formă de răspundere penală a persoanei juridice, nici în varianta tip, nici în variantele agravate. Prin urmare, persoana juridică este exclusă, prin decizia legiuitorului, din aria subiecților activi susceptibili de a comite infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii.

Așadar, deși în literatura de specialitate (Gh. Diaconescu și C. Duvac¹³, M. I. Rusu¹⁴, S. Bogdan și D. A. Șerban¹⁵, V. G. Teliceanu¹⁶) se admite calitatea de subiect al persoanei juridice în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, conform însă prevederilor CP RM, persoana juridică nu poate avea calitate de subiect activ (făp-

¹³ DIACONESCU, Gheorge, DUVAC, Constantin. *Trata de drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2009, p. 116.

¹⁴ RUSU, Marcel Ioan. *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și a patrimoniului*. Vol. I. București: Hamangiu, 2016, p. 72.

¹⁵ BOGDAN, Sergiu, ȘERBAN, Doris Alina. *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra îndeplinirii justiției*. Ediția a III-a, revăzută și adăugită. București: Universul Juridic, 2022, p. 94.

¹⁶ TELICEANU, Viorel Gabriel. *Drept penal. Partea specială. Pentru uzul studenților*. București: Solomon, 2023, p. 12.

tuitoar) al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii.

Norma de incriminare prevăzută la art. 150 CP RM a cunoscut o reconfigurare substanțială prin Legea nr. 157 din 26 iulie 2018 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002¹⁷, intervenție legislativă care a modificat în mod semnificativ atât elementele constitutive ale infracțiunii, cât și regimul sancționator aplicabil acesteia. În urma acestor modificări, componența de bază a infracțiunii este consacrată la alin. (1) art. 150 CP RM în următoarea redacție: „Determinarea sau înlesnirea intenționată a sinuciderii, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, soldată cu sinuciderea.”

Includerea sintagmei „inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice” în conținutul normativ al art. 150 CP RM constituie o completare de o importanță teoretico-practică incontestabilă, aceasta clarificând fără echivoc posibilitatea atragerii răspunderii penale pentru faptele de determinare sau înlesnire a sinuciderii comise în mediul online și extinzând astfel sfera de incriminare dincolo de modalitățile clasice de comitere a infracțiunii.

Apreciind pozitiv intervenția legislativă prin care s-a introdus posibilitatea comiterii infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, semnalăm, totodată, omisiunea legiuitorului de a defini expres această sintagmă în CP RM Capitolul XIII – Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod, lacună terminologică care poate genera dificultăți în aplicarea corectă și uniformă a normei penale analizate.

Ca urmare a cercetării întreprinse, se agumentează că, analiza utilizării rețelelor de comunicații electronice, ca modalitate de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, conduce în mod firesc la examinarea unui fenomen strâns conex și de o actualitate incontestabilă și anume utilizarea sistemelor de inteligență artificială în determinarea sau înlesnirea sinuciderii.

Sistem de inteligență artificială (IA) – „înseamnă un sistem bazat pe o mașină care este conceput să funcționeze cu diferite niveluri de autonomie și care poate prezenta adaptabilitate după implementare, și care, urmărind obiective explicite sau implicite, deduce, din datele de intrare pe care le primește, modul de generare a unor rezultate precum previziuni, conținut, recomandări sau decizii care pot

¹⁷ Legea pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002: nr.157 din 26.07.18. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 347-357, 586.

influența mediile fizice sau virtuale.”¹⁸

Inteligența artificială a fost concepută cu scopul de a înlesni activitățile umane, dar, cu regret, s-au înregistrat și cazuri în care inteligența artificială a „recomandat”, ca soluție a unei oarecare situații de criză existențială, actul „suicidal”. De exemplu, chatbot-ul Character.AI („Daenerys Targaryen”).¹⁹

Așadar, dreptul penal național nu recunoaște inteligenței artificiale personalitate juridică și, implicit, calitatea de subiect activ al infracțiunii. Aceasta nu poate fi trasă la răspundere penală pentru consecințele activității sale, indiferent de gravitatea acestora.

Absența personalității juridice a inteligenței artificiale nu exclude însă răspunderea penală a celor care se află în spatele acesteia – una sau mai multe persoane fizice ori o persoană juridică și care au creat, programat sau utilizat sistemul în vederea producerii unor consecințe infracționale.

Ca rezultat al cercetării întreprinse se argumentează oportunitatea completării reglementării juridice a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută la art. 150 CP RM, prin includerea expresă a modalității de sancționare aplicabile persoanei juridice.²⁰ Această intervenție legislativă se impune întrucât, potrivit dispozițiilor alin. (4) art. 21 CP RM, persoana juridică dobândește calitatea de subiect activ al infracțiunii doar în situația în care norma incriminatoare prevede expres această posibilitate și stabilește sancțiunile corespunzătoare.

Cele investigate motivează concluzia că infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută de art. 150 CP RM, poate fi comisă cu vinovăție manifestată în formă de intenție și posibilă în cele două modalități ale acesteia – intenția directă sau indirectă. La fel, se motivează că participația penală în cazul infracțiunii nominalizate este posibilă sub orice formă.

¹⁸ Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (Regulamentul privind inteligența artificială). În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, Seria L, nr. 2024/1689, 12.07.2024. [online]. [citat 02.02.2026]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689.

¹⁹ BRITAIN, Blake, PARESH, Dave. Google, AI firm must face lawsuit filed by mother over suicide of son, US court says. În: Reuters, 21 mai 2025. [online]. [citat 11.07.25]. Disponibil: <https://www.reuters.com/sustainability/boards-policy-regulation/google-ai-firm-must-face-lawsuit-filed-by-mother-over-suicide-son-us-court-says-2025-05-21/>.

²⁰ GRECU, Raisa, **APĂRECE, Oleg**. Poate fi inteligența artificială un subiect al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută de art. 150 CP al Republicii Moldova? În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2026, nr. 1(76), pp. 18-24. ISSN 1857-2405.

Complexitatea materiei abordate condiționează diversitatea opiniilor exprimate inclusiv de către unii și aceiași autori din RM în lucrările, publicate în perioade diferite, fapt ce ilustrează evoluția abordărilor doctrinare autohtone în timp. Astfel, A. Borodac și I. Macari exprimă în lucrările lor diferite opinii, câteodată chiar divergente, referitoare la latura subiectivă a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii. A. Borodac oscila între acceptarea intenției directe și indirecte²¹ și limitarea la intenție directă sau încredere exagerată²², în timp ce I. Macari – între recunoașterea intenției directe sau indirecte²³ și admiterea neglijenței²⁴ ca formă de vinovăție.

Motivul/mobilul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, reglementată la art. 150 CP RM, nu este prevăzut expres în reglementarea normativă a infracțiunii în cauză. Respectiv, se deduce că motivul poate fi oricare – ură, răzbunare, gelozie. Excepție constituie varianta agravată reglementată la lit. c) alin. (2) art. 150 CP RM, ale cărei prevederi invocă drept motiv al infracțiunii „motivele de prejudecată”.

Scopul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii nu este consacrat ca element constitutiv obligatoriu în cuprinsul art. 150 CP RM, acesta având caracter facultativ în cadrul laturii subiective a infracțiunii. Motivul și scopul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM sunt elemente distincte ale laturii subiective, care nu se identifică între ele și nici cu urmarea prejudiciabilă: dacă motivul desemnează cauza psihică a conduitei infracționale, iar scopul, finalitatea mai îndepărtată urmărită de făptuitor, urmarea prejudiciabilă (sinuciderea sau încercarea de sinucidere a victimei) reprezintă exclusiv mijlocul prin care acesta urmărește să își realizeze obiectivul infracțional.

În Capitolul 4, *Circumstanțele agravante și circumstanța atenuantă ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii. Delimitarea infracțiunii reglementate la art. 150 CP RM de componentele infracțiunilor adiacente*, se realizează analiza variantelor agravate și a celei atenuate ale infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinu-

²¹ BARBĂNEAGRĂ, Alexei, BERLIBA, Viorel, BÂRGĂU, Mihail et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui Alexei Barbăneagră. Chișinău: Arc, 2003, p. 317.

²² BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, p. 71.

²³ MACARI, Ivan. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială*. Chișinău: CE USM, 2003, p. 64.

²⁴ МАКАРЬ, Иван. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная*. Кишинэу: Динамо, 2004, с. 69.

ciderii prevăzute la art. 150 CP RM. Identificarea criteriilor delimitării infracțiunii ce a constituit subiectul prezentei investigații de componentele infracțiunilor adiacente, întreprinsă în ultimul compartiment, a urmărit scopul identificării clare a criteriilor respective și a precizării exacte a soluțiilor de încadrare juridică a unor sau alte fapte penale adiacente ce pot genera unele dileme în practica judiciară.

Modalitatea cea mai frecvent utilizată pentru diferențierea răspunderii penale constă în edificarea formei tip și a formelor agravate ale infracțiunilor. Această tehnică legislativă se realizează prin includerea, în structura variantei principale, a unor semne calificative, care exprimă un grad sporit de pericol social al faptei și justifică aplicarea unei sancțiuni mai severe în raport cu pedeapsa prevăzută pentru forma tip a infracțiunii.

Componentele agravante prevăd înăsprirea răspunderii în legătură cu existența anumitor circumstanțe referitoare la personalitatea sinucigașului, circumstanțe care înlesnesc comiterea infracțiunii de către făptuitor, astfel se justifică sporirea pericolului social al faptei și stabilirea unei răspunderi mai severe în raport cu componenta de bază.

Distincția dintre elementele calificative obligatorii și circumstanțele agravante facultative este fundamentală pentru aplicarea corectă a legii. Elementele calificative prevăzute la lit. a), b), c) alin. (2) și lit. a), b) alin. (3) art. 150 CP RM sunt componente ale structurii juridice a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prezența lor modifică încadrarea juridică, formele agravate fiind valorificate de legiuitor în stabilirea limitelor de pedeapsă.

Circumstanțele agravante generale, reglementate la art. 77 CP RM – Circumstanțe agravante, sunt criterii de individualizare judiciară. Acestea nu modifică încadrarea juridică a faptei, reținerea lor este facultativă, la aprecierea instanței de judecată și influențează la stabilirea pedepsei.

Un aspect de care trebuie să ținem cont se referă la faptul că circumstanțele agravante în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzute la lit. a), b), c) alin. (2) și lit. a), b) alin. (3) art. 150 CP RM, ca elemente calificative, nu mai pot fi reținute ca agravante generale, deoarece principiul *non bis in idem* interzice o dublă valorificare a aceleiași împrejurări.

Rezultatele investigației denotă că reglementarea actuală a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzută la art. 150 CP RM, deși relativ completă, nu răspunde adecvat la toate

provocările contemporane, ținând cont de specificul fenomenologic actual al determinării sau înlesnirii sinuciderii. Avem în vedere, în special, asemenea fenomene și circumstanțe, cum ar fi prevalența bullying-ului, a victimizării de grup, a utilizării mijloacelor electronice, starea de neajutorare a femeilor gravide²⁵ sau a persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate.²⁶ În urma analizei întreprinse în prezentul Capitol, constatăm că aceste modalități specifice de determinare sau înlesnire a sinuciderii nu presupun o sancționare proporțională gravității lor reale.

În ceea ce se referă la varianta atenuată, reglementată de alin. (4) art. 150 CP ca determinarea sau înlesnirea sinuciderii, soldată cu încercarea sinuciderii, aceasta prezintă o formă neconsumată a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM. Opțiunea legiuitorului de a institui o incriminare distinctă pentru situația respectivă creează o reglementare disproporțională și incompatibilă cu principiile fundamentale ale dreptului penal, întrucât acordă un tratament sancționator distinct unei situații care, prin natura sa juridică, reprezintă o etapă neconsumată a aceleiași infracțiuni. Mai mult ca atât, legiuitorul fragmentează artificial etapele de realizare ale aceleiași infracțiuni, acordându-le un regim juridic autonom, nejustificat conceptual.²⁷

Structura sistematică a Părții speciale a CP RM este organizată după criteriul obiectului juridic generic, infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii – art. 150 CP RM, fiind reglementată în Capitolul II – Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, concomitent cu celelalte infracțiuni care ocrotesc valoarea supremă – viața umană. Calificarea juridico-penală corectă a faptei concrete, prin identificarea și aplicarea normei de incriminare adecvată, constituie o operațiune de importanță crucială în procesul de realizare a justiției penale, deoarece de exactitatea acestei operațiuni depind atât respectarea principiului legalității incriminării, cât și aplicarea unei sancțiuni penale proporționale cu gravitatea reală a faptei săvârșite.

În cadrul cercetării s-a realizat o analiză comparativă a infrac-

²⁵ GRECU, Raisa, **APĂRECE, Oleg**. Despre necesitatea completării art. 150 CP RM cu o nouă circumstanță agravantă. În: *Supremația Dreptului*, 2025, nr. 2, pp. 17-27. ISSN 2345-1971.

²⁶ JITARIUC, Vitalie, **APĂRECE, Oleg**. Infracțiunea de determinare sau înlesnire la sinucidere art. 150 CP RM – comisă de către sau asupra persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate. În: *Dialogi juridici*, Iași: Editura Universității Al. I. Cuza, 2023, pp.135-141. 150 p. ISBN 978-606-714-816-9.

²⁷ **APĂRECE, Oleg**. Analiza unor aspecte ale caracteristicii juridico-penale a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii soldată cu încercarea de a se sinucide prevăzute la art. 150 alin. (4) Cod penal al Republicii Moldova. În: *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*, 2024, nr. 3, pp. 145-156. ISSN 1221-8464.

țiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii cu infracțiuni aflate în relație de similitudine, fiind identificate elementele distinctive a căror prezență sau lipsă determină încadrarea juridică corectă.

Infracțiunea reglementată la art. 150 CP RM se delimitează de celelalte infracțiuni prin următoarele criterii diferențiatore:

În raport cu infracțiunea de justificare publică a sinuciderii, reglementată la art. 150¹ CP RM, distincția fundamentală constă în conținutul urmăririi prejudiciabile: în timp ce prevederile art. 150 CP RM presupune survenirea sinuciderii sau a tentativei de sinucidere a victimei, art. 150¹ CP RM se consumă prin simpla acțiune de distribuire sau de punere la dispoziția publicului a unui mesaj ce legitimează sinuciderea, o prezintă drept model de urmat sau solicită susținere pentru aceasta.

Un criteriu esențial de delimitare a celor două infracțiuni îl constituie rolul victimei, determinat de natura materială, respectiv formală a acestora. Infracțiunea cu componentă materială de la art. 150 CP RM presupune existența unei victime determinate care a recurs la sinucidere sau a încercat să o facă, în timp ce infracțiunea cu componentă formală de la art. 150¹ CP RM nu impune existența unei victime concrete, consumarea sa survenind în momentul distribuirii sau aducerii la cunoștința publicului a mesajului incriminat.

Cu referință la infracțiunea de omor intenționat, prevăzută la art. 145 CP RM, criteriul principal de diferențiere a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzute la art. 150 CP RM, rezidă în rolul pe care victima îl are în producerea propriului deces: dacă în cazul omorului victima este suprimată prin acțiunea directă a făptuitorului, în cazul determinării sau înlesnirii sinuciderii, victima este autoarea propriului deces, făptuitorul intervenind exclusiv în sfera psihică sau materială a acesteia, fără a executa nemijlocit actul letal.

Pentru reținerea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii reglementată la art. 150 CP RM, este indispensabil ca moartea victimei să reprezinte consecința unui act de voință proprie, chiar dacă această voință a fost influențată sau orientată de către făptuitor. Condiția libertății decizionale a victimei trebuie interpretată în mod nuanțat, aceasta neimplicând o voință absolut liberă, ci presupunând că victima nu a fost supusă unor presiuni fizice sau psihice de o intensitate suficientă pentru a-i suprima în mod semnificativ capacitatea de autodeterminare cu privire la actul suicidal.

În cazul constrângerii, nu se poate reține infracțiunea de deter-

minare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută la art. 150 CP RM, ci vom fi în prezența infracțiunii de omor intenționat, stipulată la art. 145 CP RM, întrucât lipsa libertății decizionale exclude însăși esența juridică a suicidului ca act autodistructiv voluntar.

Totodată, persoanele lipsite de discernământ (din cauza vârstei fragede sau a tulburărilor psihice grave) nu pot fi subiecți pasivi/victime ale infracțiunii reglementate la art. 150 CP RM. În astfel de cazuri, făptuitorul răspunde pentru omor intenționat prevăzut la art. 145 CP RM, de regulă, în versiune agravată, deoarece victima, lipsită de consimțământ valabil, nu își suprimă viața în sens juridic, ci este, de fapt, omorâtă prin utilizarea propriei sale energii fizice.

Legiuitorul național nu recunoaște dreptul la moarte, dar nici nu incriminează actul de suicid. Astfel, în timp ce persoana care încearcă să se sinucidă nu răspunde penal pentru această conduită, situația se schimbă radical atunci când intervin terțe persoane. Legea penală incriminează atât conduita celui care determină sau înlesnește sinuciderea altei persoane prin art. 150 CP RM, cât și pe cea a persoanei care suprimă direct viața la cererea victimei, conform art. 148 CP RM.

În cazul infracțiunii de lipsire de viață la dorința persoanei reglementată la art. 148 CP RM, persoana care solicită eutanasierea nu poate fi trasă la răspundere penală. Această soluție se fundamentează pe principiul neincriminării sinuciderii: solicitarea eutanasierii reprezintă, în esență, o formă indirectă de sinucidere, modificându-se doar modalitatea de executare, prin intermediul unui terț, în loc de acțiune directă. Răspunderea penală revine exclusiv executantului material, cel care realizează efectiv actul de lipsire de viață la cererea victimei.

Delimitarea infracțiunii analizate în lucrare de infracțiunea de lipsire de viață la dorința persoanei (eutanasia) – art. 148 CP RM se bazează, în primul rând, pe specificul infracțiunii nominalizate în cadrul căreia victima are o calitate specială – suferă de o maladie incurabilă sau suferințe fizice cu caracter insuportabil, stări ce motivează victima să manifeste dorința de a muri. În plus, în cazul infracțiunii de lipsire de viață la dorința persoanei, făptuitorul este cel care realizează suprimarea vieții prin diverse metode, pe când, în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, suprimarea vieții este un act comportamental al victimei.

Referitor la delimitarea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii reglementată la art. 150 CP RM de infracțiunea pre-

văzută la art. 169¹ CP RM Acte de persecuție, putem menționa că cele două infracțiuni diferențiază în mod esențial atât sub aspectul obiectului juridic special, cât și al urmării prejudiciabile. Din perspectiva obiectului juridic special, infracțiunea prevăzută la art. 150 CP RM are ca scop ocrotirea vieții umane ca valoare socială supremă, în timp ce infracțiunea de acte de persecuție de la art. 169¹ CP RM ține de apărarea juridico-penală a libertății psihice, demnității și inviolabilității vieții private a persoanei, viața acesteia prezentând în cadrul infracțiunii date o valoare ocrotită în subsidiar. Din perspectiva urmării prejudiciabile, art. 150 CP RM este formulat ca o componentă materială ce impune survenirea sinuciderii sau a tentativei de sinucidere, pe când art. 169¹ CP RM – drept o componentă formală, consumându-se prin inducerea unei stări de anxietate sau teamă în psihicul victimei, independent de producerea sinuciderii acesteia.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Ca rezultat al cercetării întreprinse, în prezenta lucrare au fost obținute următoarele rezultate: 1) au fost analizate opiniile doctrinare referitoare la caracteristicile infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, cercetarea relevând existența unor contribuții doctrinare valoroase, dar și a unor omisiuni teoretice semnificative și controverse nerezolvate în materie, care au justificat necesitatea și oportunitatea demersului științific întreprins; 2) a fost cercetată evoluția istorică a incriminării determinării sau înlesnirii sinuciderii în legislația penală a Republicii Moldova și în cea a altor state; 3) a fost realizată fundamentarea științifică a conceptului juridico-penal de determinare sau înlesnire a sinuciderii și a trăsăturilor ce îi sunt aferente; 4) a fost întreprinsă analiza juridico-penală exhaustivă a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM; 5) au fost examinate circumstanțele agravante prevăzute la alin. (2) și (3) ale art. 150 CP RM, precum și circumstanța atenuantă reglementată la alin. (4) din același articol; 6) a fost efectuată delimitarea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii de infracțiunile adiacente, conexe și omogene, prin identificarea criteriilor de distincție aplicabile în practica judiciară; 7) a fost realizată analiza infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prin prisma elementelor de drept penal comparat, cu accent pe legislațiile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene; 8) a fost examinată cercetarea practicii judiciare naționale și internaționale în domeniul infracțiunilor contra vieții persoanei, cu referire specială și posibile implicații la infracțiunea ce constituie subiectul cercetării; 9) a fost analizată jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia apărării dreptului persoanei la viață și a semnificației acesteia pentru interpretarea și aplicarea prevederilor art. 150 CP RM în strictă raliere la standardele internaționale în domeniu; 10) au fost identificate lacune legislative și ambiguități normative existente în reglementarea infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, care generează dificultăți în practica judiciară de calificare a faptelor; 11) a fost elaborat un cadru conceptual coerent pentru calificarea juridică a faptelor prevăzute la art. 150 CP RM, menit să contribuie la uniformizarea practicii judiciare în materie; 12) au fost formulate concluzii și propuneri de *lege ferenda*, direcționate spre optimizarea actualului cadru legal de reglementare a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM.

Problema științifică importantă, soluționată în prezenta lucrare, constă în elaborarea unui cadru conceptual riguros pentru calificarea juridică a faptelor de determinare sau înlesnire a sinuciderii în temeiul art. 150 CP RM, acest cadru contribuind la clarificarea condițiilor de aplicare a normei de incriminare, la identificarea și remedierea lacunelor legislative existente și la fundamentarea unor măsuri eficiente de prevenire și combatere juridico-penală a faptei de determinare sau înlesnire a sinuciderii, asigurând astfel o aplicare unitară și predictibilă a art. 150 CP RM și o protecție juridico-penală mai eficientă a dreptului la viață.

I. Concluzii:

Ca urmare a investigației întreprinse, bazate pe ipoteza cercetării și desfășurate în scopul soluționării problemei științifice formulate, s-a ajuns la următoarele concluzii:

1. *Lipsa incriminării sinuciderii în legea penală nu echivalează cu lipsa oricărei reacții a legiuiitorului față de acest fenomen, orice intervenție a unui terț prin care se determină sau se înlesnește sinuciderea unei persoane urmând a fi sancționată penal în temeiul art. 150 CP RM. Din perspectivă teoretică, sinuciderea reprezintă un act de autolezare, a cărui impunitate derivă din principiul că legea penală nu sancționează conduita îndreptată exclusiv împotriva propriei persoane. Această impunitate nu poate fi însă extinsă și asupra conduitei terților care, exploatând vulnerabilitățile psihice ale victimei, îi influențează decizia de a-și suprima propria viață sau îi facilitează realizarea actului suicidal. (A se vedea, în acest sens, Capitolul 1, subcapitolul 1.3).*

2. *Metodele de determinare sau înlesnire a sinuciderii au un caracter neexhaustiv, fapta infracțională putând fi săvârșită prin orice acțiune sau inacțiune de natură să influențeze decizia suicidală a victimei, indiferent de forma concretă pe care aceasta o preia. Comparativ cu reglementarea anterioară a art. 150 CP RM (CP RM nr. 985/2002 în vigoare până la data de 14.09.2018), care prevedea exhaustiv patru modalități normative de comitere: persecutarea, clevetirea, jignirea sau înjosirea sistematică a demnității victimei, norma de incriminare în vigoare adoptă o abordare neexhaustivă, permițând sancționarea oricărei conduite prin care un terț determină sau înlesnește sinuciderea victimei. Această flexibilitate normativă este pe deplin justificată în contextul evoluțiilor tehnologice contemporane (rețele de socializare, platforme digitale, sisteme de inteligență artificială etc.) care au generat noi modalități de comitere a infracțiunii, constitu-*

ind astfel, în redacția actuală, o garanție suplimentară și necesară a protecției efective a dreptului la viață ca valoare socială supremă. Elementul material al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii poate fi realizat atât prin acțiune, cât și prin omisiune, cu condiția esențială că în cazul forme omisive făptuitorul să fi avut o obligație legală de a acționa pentru prevenirea sinuciderii victimei, omisiunea deliberată de a îndeplini această obligație fiind de natură să atragă răspunderea sa penală în temeiul art. 150 CP RM. Totodată, considerăm că se impune de *lege ferenda* introducerea în cuprinsul Capitolului XIII al Codului penal al Republicii Moldova a unor definiții legale exprese ale termenilor „determinare la sinucidere” și „înlesnire a sinuciderii”, în vederea clarificării conținutului acestora și a asigurării unei aplicări uniforme și predictibile a normei de incriminare prevăzute la art. 150 CP RM. (A se vedea, în acest sens, Capitolul 2, subcapitolul 2.3).

3. Subiectul infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică. Cadrul normativ actual al art. 150 CP RM limitează calitatea de subiect activ al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii la persoana fizică responsabilă care a împlinit vârsta de 16 ani, excluzând din sfera răspunderii penale atât minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani, cât și persoanele juridice. Această reglementare este insuficientă în raport cu realitățile sociale și tehnologice contemporane, impunând *de lege ferenda* două modificări esențiale. În primul rând, includerea infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM în categoria infracțiunilor pentru care răspunderea penală a minorilor este instituită de la vârsta de 14 ani, similar altor infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, reglementate în același capitol din CP RM – Capitolul II – Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei (art. 145 – Omorul intenționat; art. 147 – Pruncuciderea; art. 151 – Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății; art. 152 alin. (2) – Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății). În rândul doi, recunoașterea expresă a calității de subiect activ a persoanelor juridice, în vederea acoperirii lacunei legislative existente în materia răspunderii penale a acestora pentru determinarea sau înlesnirea sinuciderii. (A se vedea, în acest sens, Capitolul 3, subcapitolul 3.1).

4. Infracțiunea, prevăzută la art. 150 CP RM, poate fi săvârșită exclusiv cu intenție directă sau indirectă. Infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută la art. 150 CP RM, poate fi săvârșită exclusiv cu intenție directă sau indirectă, orice formă de im-

prudență fiind incompatibilă cu structura laturii subiective a acesteia. Intenția directă presupune că făptuitorul prevede și urmărește în mod deliberat producerea urmării prejudiciabile ce constă în sinuciderea sau încercarea de sinucidere a victimei, iar intenția indirectă implică prevederea posibilității producerii acesteia și acceptarea sa conștientă, fără urmărirea ei în mod deliberat. Distincția dintre cele două forme de intenție prezintă relevanță practică în procesul de individualizare judiciară a pedepsei, intenția directă reflectând un grad mai ridicat de pericol social al conduitei infracționale în comparație cu intenția indirectă (A se vedea, în acest sens, Capitolul 3, subcapitolul 3.2).

5. Alin. (4) art. 150 CP RM, care reglementează urmarea prejudiciabilă ce se manifestă în încercarea de sinucidere a victimei, consacră, în realitate, forma tentată a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii și nu o variantă atenuată de sine stătătoare a acesteia. Varianta prevăzută la alin. (4) de la art. 150 CP RM – Determinarea sau înlesnirea sinuciderii, soldată cu încercarea de sinucidere a victimei, nu prezintă o variantă atenuată autonomă a infracțiunii, ci forma sa neconsumată, respectiv tentativa acesteia. Reglementarea distinctă a tentativei în cadrul normei de incriminare contravine principiilor și regulilor de bază ale încadrării infracțiunilor încetățenite în dreptul penal național, fragmentând artificial etapele de realizare ale aceleiași infracțiuni și atribuindu-le un regim juridic autonom nejustificat, incompatibil cu sistemul unitar de reglementare a tentativei, consacrat prin dispozițiile generale ale art. 27 CP RM – Tentativa de infracțiune. (A se vedea, în acest sens, Capitolul 4, subcapitolul 4.2).

6. Constrângerea victimei de a-și suprima propria viață, fără ca aceasta să acționeze în baza unei decizii libere, exclude reținerea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzute la art. 150 CP RM. Constrângerea victimei de a-și suprima propria viață constituie un criteriu esențial de delimitare a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii de infracțiunea de omor intenționat. Atunci când constrângerea este de o intensitate suficientă pentru a anihila complet voința liberă a victimei, fapta urmează a fi calificată ca omor intenționat în temeiul art. 145 CP RM, întrucât victima nu mai acționează în baza unei decizii proprii, ci este utilizată ca instrument de către făptuitor pentru suprimarea propriei vieți. În schimb, atunci când constrângerea influențează semnificativ, dar nu anihilează complet voința victimei, fapta urmează a fi calificată în temeiul art. 150 CP RM, conduita făptuitorului constituind o determinare sau înlesnire a sinuciderii în sensul normei de incriminare. (A se vedea, în

acest sens, Capitolul 2, subcapitolul 2.3; Capitolul 4, subcapitolul 4.3).

7. Cadrul normativ existent ce reglementează, la art. 150 CP RM, infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii poate și urmează a fi supus unei optimizări esențiale în scopul eficientizării activității de combatere juridico-penală și profilaxie a infracțiunii ce a constituit subiectul cercetării și sporirii apărării juridico-penale a dreptului persoanei la viață. Infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii - art. 150 CP RM, urmează a fi completată cu mai multe circumstanțe agravante: lit. c) alin. (2), comisă de două sau mai multe persoane - în considerarea gradului sporit de pericol social, generat de pluralitatea făptuitorilor; lit. d) alin. (2) care a avut loc ca urmare a bullying-ului - în considerarea caracterului sistematic și progresiv al acestei forme de hărțuire și a impactului său devastator asupra psihicului victimei; lit. e) alin. (2) comisă de o persoană sau asupra unei persoane care execută pedeapsa privativă de libertate sau o altă sancțiune de aceeași natură - în considerarea vulnerabilității deosebite a persoanelor aflate în detenție; și lit. c) alin. (3) cu bună știință asupra unei femei gravide - în considerarea vulnerabilității deosebite a femeii gravide și a impactului indirect al faptei asupra produsului concepției - toate aceste circumstanțe reflectând un grad sporit de pericol social al infracțiunii care justifică aplicarea unui regim sancționator mai sever. (A se vedea, în acest sens, Capitolul 4, subcapitolul 4.1).

Suportul științific al tezei de doctorat îl constituie literatura juridică de specialitate, axată cercetării teoretico-științifice a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, elaborată de doctrinarii din Republica Moldova și din alte state, care, prin diversitatea perspectivelor metodologice și teoretice prezentate, a contribuit la fundamentarea riguroasă a analizei răspunderii penale pentru infracțiunea prevăzută la art. 150 CP RM și la elaborarea propunerilor de lege ferenda, formulate în prezenta lucrare.

Date privind aprobarea rezultatelor. Concluziile tezei de doctorat au fost materializate în 12 publicații științifice și au făcut obiectul unor prezentări și dezbateri academice în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale, desfășurate în perioada 2021-2026, contribuind astfel la completarea dezbaterilor doctrinare în materia infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM.

II. Recomandări:

Investigația întreprinsă în cadrul elaborării prezentei teze de doctorat s-a soldat cu motivarea necesității evidente a perfecționării

în continuare a cadrului normativ existent, formulat la art. 150 CP RM, cu prezentarea unor propuneri concrete de *lege ferenda*, direcționate spre optimizarea reglementărilor legislative actuale, după cum urmează:

1. Completarea CP RM cu următoarele articole:

„Articolul 132⁶. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii

Alin. (1) Determinarea la sinucidere – constă în acțiunea prin care făptuitorul, prin mijloace persuasive de natură psihică sau fizică, directe sau indirecte, influențează procesul volitiv al victimei, determinând-o să ia hotărârea de a se sinucide. Această modalitate presupune exercitarea unei influențe decisive asupra victimei, fie prin însuflarea ideii suicidale, fie prin consolidarea unei gândiri preexistente și înlăturarea ezitărilor acesteia.

Alin. (2) Înlesnirea sinuciderii – constă în orice acțiune sau inacțiune de sprijin sau ajutor prin care făptuitorul facilitează realizarea hotărârii preexistente a victimei de a se sinucide, fără a participa direct la executarea materială a actului suicidal.”

„Articolul 132⁷. Rețea de comunicații electronice. Rețea de comunicații electronice – sistemele de transmisie, indiferent dacă sunt sau nu bazate pe o infrastructură permanentă sau pe o capacitate de administrare centralizată, și, după caz, echipamentele de comutare sau de rutare și alte resurse, inclusiv elementele de rețea care nu sunt active, care permit transmiterea semnalelor prin cablu, prin unde radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice, inclusiv rețelele de comunicații prin satelit, rețelele fixe (cu comutare de circuite și cu comutare de pachete, inclusiv internetul) și mobile, rețelele electrice, în măsura în care sunt utilizate pentru transmiterea de semnale, rețelele utilizate pentru transmisiunea serviciilor media audiovizuale și rețelele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul de informație transmisă.”

2. Completarea prevederilor alin. (2) art. 21 CP RM – Subiectul infracțiunii după cifra „147” cu cifra „150”

3. Înlocuirea în prevederile alin. (2)-(4) ale art. 150 CP RM, termenul „acțiunile” cu termenul „fapta”

4. Completarea prevederilor art. 150 CP RM, după cum urmează:

Sanctiunea prevăzută la alin. (1) art. 150 CP RM, după cuvintele „de la 2 la 5 ani”, se completează cu sintagma: „iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 la 20000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate de la 1 la 5 ani.”

Sanctiunea prevăzută la alin. (2) art. 150 CP RM, după cuvintele „de la 5 la 9 ani”, se completează cu sintagma: „iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 20000 la 40000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate de la 3 la 5 ani sau cu lichidarea acesteia.”

Sanctiunea prevăzută la alin. (3) art. 150 CP RM, după cuvintele „de la 9 la 12 ani”, se completează cu sintagma: „iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 40000 la 60000 de unități convenționale cu lichidarea acesteia.”

5. Completarea alin. (2) art. 150 CP RM cu următoarele alineate, după cum urmează:

„c) comisă de două sau mai multe persoane;

d) care a avut loc ca urmare a bullying-ului;

e) de o persoană sau asupra unei persoanei care execută pedeapsa privativă de libertate sau o altă sancțiune de aceeași natură”.

6. Completarea alin. (3) art. 150 CP RM cu un nou alineat, formulat în următoarea redacție:

„lit. c) cu bună știință asupra unei femei gravide”.

7. Abrogarea integrală a alin. (4) art. 150 CP RM, și anume:

„alin. (4) art. 150 CP RM se abrogă”.

Propuneri de utilizare a rezultatelor obținute în domeniile socio-cultural și economic. Rezultatele cercetării de față reprezintă un potențial de valorificare în domeniile socio-cultural și economic prin contribuția lor la educarea și sensibilizarea publicului în materia protecției dreptului la viață, la elaborarea unor programe eficiente de prevenire a fenomenului de determinare sau înlesnire a sinuciderii, cu accent pe mediul online și pe categoriile de persoane vulnerabile. De asemenea, rezultatele prezentei cercetări pot fi utile în procesul legislativ prin clarificarea ambiguităților normative și perfecționarea cadrului legal de reglementare a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM, contribuind la elaborarea unor norme penale mai clare, mai coerente și mai eficiente în materia apărării juridico-penale a dreptului la viață.

BIBLIOGRAFIE

1. **APĂRECE, Oleg.** Analiza unor aspecte ale caracteristicii juridico-penale a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii soldată cu încercarea de a se sinucide prevăzute la art. 150 alin. (4) Cod penal al Republicii Moldova. În: *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*, 2024, nr. 3, pp. 145-156. ISSN 1221-8464.
2. **BARBĂNEAGRĂ, Alexei, BERLIBA, Viorel, BÂRGĂU, Mihail et al.** *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui Alexei Barbăneagră*. Chișinău: Arc, 2003. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.
3. **BOGDAN, Sergiu, ȘERBAN, Doris Alina.** *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției. Ediția a III-a, revăzută și adăugită*. București: Universul Juridic, 2022. 580 p. ISBN 978-606-39-1145-3.
4. **BORODAC, Alexandru.** *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8.
5. **BRÎNZA, Sergiu.** *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei*. Chișinău: USM, 1999. 234 p. ISBN 9975-917-09-7.
6. **BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie.** *Drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p. ISBN 978-9975-53-029-3.
7. **BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie.** *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
8. **BRÎNZA, Serghei.** Înlesnirea sinuciderii ca modalitate normativă a infracțiunii prevăzute la art. 150 Cod penal: trăsături definitorii. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice: Conferință științifică*, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 139-142. ISBN 978-9975-149-47-1.
9. **BRITTAİN, Blake, PARESH, Dave.** Google, AI firm must face lawsuit filed by mother over suicide of son, US court says. În: *Reuters*, 21 mai 2025. [online]. [citat 11.07.2025]. Disponibil: <https://www.reuters.com/sustainability/boards-policy-regulation/google-ai-firm-must-face-lawsuit-filed-by-mother-over-suicide-son-us-court-says-2025-05-21/>
10. **Codex penal. Codurile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene.** Coord. Tudorel TOADER. București: C.H. Beck, 2018. 4619 p. ISBN 978-606-18-0819-9.

11. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
12. Codul penal al României: nr. 286 din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.
13. Constituția Republicii Moldova: nr. 1 din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1. În vigoare din 27 august 1994.
14. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011. [online]. [citat 02.02.2026]. Disponibil: <https://rm.coe.int/168046253e>.
15. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale. [online]. [citat 08.01.2026]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_ROM.
16. Declarația Universală a Drepturilor Omului. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 217 A (III) din 10.12.1948. În: *Tratate internaționale*. Vol. I. Chișinău, 2001, p. 11-18.
17. DIACONESCU, Gheorghe, DUVAC, Constantin. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2009. 1158 p. ISBN 978-973-115-541-8.
18. GRECU, Raisa, **APĂRECE, Oleg**. Poate fi inteligența artificială un subiect al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prevăzută de art. 150 CP al Republicii Moldova? În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2026, nr. 1(76), pp. 18-24. ISSN 1857-2405.
19. GRECU, Raisa, **APĂRECE, Oleg**. Despre necesitatea completării art. 150 CP RM cu o nouă circumstanță agravantă. În: *Supremația Dreptului*, 2025, nr. 2, pp. 17-27. ISSN 2345-1971.
20. JITARIUC, Vitalie, **APĂRECE, Oleg**. Infracțiunea de determinare sau înlesnire la sinucidere art. 150 CP RM – comisă de către sau asupra persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate. În: *Dialogi juridici*, Iași: Editura Universității Al. I. Cuza, 2023, pp. 135-141. ISBN 978-606-714-816-9.
21. Legea cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice: nr. 144 din 14.10.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 256-260, 320.
22. Legea pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002: nr.157 din 26.07.18. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 347-357, 586.
23. MACARI, Ivan. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea*

specială. Chișinău: CE USM, 2003. 509 p. ISBN 9975-70-247-3.

24. МАКАРЬ, Иван. Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Кишинэу: Dinamo, 2004. 576 с. ISBN 9975-70-435-2.

25. Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (Regulamentul privind inteligența artificială). În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, Seria L, nr. 2024/1689, 12.07.2024. [online]. [citat 02.02.2026]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689.

26. RUSU, Marcel Ioan. Drept penal. *Partea specială. Infrațiuni contra persoanei și a patrimoniului*. Vol. I. București: Hamangiu, 2016. 378 p. ISBN 978-606-27-0712-5.

27. TELICEANU, Viorel Gabriel. *Drept penal. Partea specială. Pentru uzul studenților*. București: Solomon, 2023. 304 p. ISBN 978-606-9628-49-2.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. Articole în reviste științifice

1.1. în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC

1. JITARIUC, Vitalie, APĂRECE, Oleg. Minorul – victimă a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii. În: *Revista Română de Criminalistică*, 2024, Vol. XXV, nr. 2 (138), pp. 155-164. ISSN 1454-3117. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/155-164_10.pdf

2. APĂRECE, Oleg. Analiza unor aspecte ale caracteristicii juridico-penale a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii soldată cu încercarea de a se sinucide prevăzute la art. 150 alin. (4) Cod penal al Republicii Moldova. În: *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*, 2024, nr. 3, pp. 145-156. ISSN 1221-8464. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/de%20facut_2024_3_10.pdf

3. APĂRECE, Oleg. Semnele secundare ale laturii subiective în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii conform legislației penale din Republica Moldova. În: *Acta Universitatis George Bacovia. Juridica*, 2024, Vol. 13, nr. 2, pp. 649-662. ISSN 2285-0171. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/649-662.pdf

4. APĂRECE, Oleg. Delimitarea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii (art. 150 CP RM) de alte infracțiuni similare. În: *Univers Strategic*, 2024, nr. 4 (60), pp. 278-287. ISSN 2067-7464. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/278-287_0.pdf

5. HEGHEȘ, Nicoleta-Elena, APĂRECE, Oleg. Elementul material al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii conform legislației penale din Republica Moldova. În: *Acta Universitatis George Bacovia. Juridica*, 2024, Vol. 13, nr. 1, pp. 350-370. ISSN 2285-0171. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/13.%20Determinarea%20sau%20inlesnirea%20sinuciderii.Heghe%C8%99%20Nicoleta.Ap%C4%83rece%20Oleg.RO_.pdf

1.2. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil

1. GRECU, Raisa, APĂRECE, Oleg. Poate fi inteligența artificială un subiect al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii,

prevăzută de art. 150 CP al Republicii Moldova? În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2026, nr. 1 (76), pp. 18-24. ISSN 1857-2405. [online], categoria B. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/18-24_53.pdf

2. GRECU, Raisa, APĂRECE, Oleg. Despre necesitatea completării art. 150 CP RM cu o nouă circumstanță agravantă. În: *Supremația Dreptului*, 2025, nr. 2, pp. 17-27. ISSN 2345-1971. [online], categoria B. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/17-27_17.pdf

2. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

2.1. în lucrările manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC (peste hotare)

1. JITARIUC, Vitalie, APĂRECE, Oleg. Infracțiunea de determinare sau înlesnire la sinucidere art. 150 CP RM – comisă de către sau asupra persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate. În: *Dialogi juridici*. Iași: Editura Universității Al. I. Cuza, 2023, pp. 135-141. ISBN 978-606-714-816-9. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/135-141_24.pdf

2.2. în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova

1. APĂRECE, Oleg. Pluralitatea de făptuitori în comiterea infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii. În: *Pluralitatea de făptuitori: între doctrină și jurisprudență: Masă rotundă*, Chișinău, 20 mai 2022. Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 91-97. ISBN 978-9975-62-573-9. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/91-97_19.pdf

2. APĂRECE, Oleg. Răspunderea penală pentru determinarea sau înlesnirea sinuciderii săvârșită din motive de prejudecată - lit. c) alin. (2) art. 150 CP RM. În: *Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ: Conferință științifică, Ediția a VIII-a*, Cahul, 09 decembrie 2022. Cahul, 2023, pp. 19-25. ISBN 978-9975-88-096-1. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19-25_46.pdf

3. APĂRECE, Oleg. Înlesnirea intenționată a sinuciderii - caracteristica juridico-penală. În: *Justiția - pilon fundamental al edificării*

statului de drept: Conferință științifică cu participare internațională, Bălți, 19 octombrie 2022. Bălți, 2022, pp.223-230. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/223-230_7.pdf

4. APĂRECE, Oleg. Importanța metodei comparative în cercetarea juridico-penală a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP al RM. În: *Perspectivelor și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*: Conferință științifică, Vol. VIII, Partea 1, Cahul, 4 iunie 2021. Cahul, 2021, pp. 182-189, ISSN 2587-3563. [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/182-189_8.pdf

ADNOTARE

APĂRECE Oleg „Analiza juridico-penală a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii – art. 150 CP RM”. Teză de doctor în drept la specialitatea științifică:
554.01 – Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2026

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 240 de titluri. Rezultatele obținute sunt publicate în 12 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: sinucidere; determinarea la sinucidere; înlesnirea sinuciderii; încercarea de a se sinucide; tentativa de sinucidere; omucidere; viața persoanei.

Scopul lucrării constă în realizarea unei analize juridico-penale complexe a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM, prin examinarea exhaustivă a elementelor sale constitutive, identificarea lacunelor legislative și a ambiguităților normative ce generează dificultăți în practica judiciară, precum și formularea unor recomandări practice și *de lege ferenda*, menite să contribuie la perfecționarea cadrului legal aplicabil și la asigurarea unei practici judiciare unitare și coerente în materie, sporind astfel eficiența protecției penale a dreptului la viață, ca valoare socială supremă.

Obiectivele cercetării: cercetarea și valorificarea materialelor științifice relevante publicate atât în doctrina autohtonă, cât și în literatura juridică internațională, consacrate infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii; realizarea unei analize juridico-penale riguroase a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii, prin examinarea detaliată a elementelor constitutive ale acesteia și evaluarea compatibilității reglementării cu cerințele normative în materie; examinarea conținutului juridic al circumstanțelor agravante reglementate la alin. (2) și (3) art. 150 CP RM, respectiv al circumstanței atenuante prevăzute la alin. (4) art. 150 CP RM, în vederea identificării criteriilor de aplicare și a implicațiilor acestora asupra individualizării pedepsei; examinarea criteriilor de delimitare a componenței infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii de componențele infracțiunilor similare (omor, puncucidere, lipsirea de viață la dorința persoanei etc.); elaborarea concluziilor și a propunerilor de lege ferenda fundamentate științific, orientate spre perfecționarea cadrului normativ de reglementare a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii prevăzute la art. 150 CP RM.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei. Prezenta lucrare poartă caracter novator și original, constituind prima contribuție științifică realizată la nivel de teză de doctorat, dedicată analizei sistematice și exhaustive a infracțiunii prevăzute la art. 150 CP RM. Totodată, sunt identificate și examinate critic lacunele legislative și ambiguitățile normative existente în reglementarea normei de incriminare, constatările astfel obținute constituind premisa formulării unor propuneri de lege ferenda concrete și fundamentate științific.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante constau în identificarea și sistematizarea criteriilor de calificare a faptelor prevăzute la art. 150 CP RM, demers ce va facilita o aplicare unitară și coerentă a normei de incriminare și va spori gradul de protecție a dreptului la viață ca valoare socială supremă ocrotită de legea penală.

Semnificația teoretică a tezei. Lucrarea prezintă o încercare de conceptualizare complexă a problemelor teoretico-practice ce țin de analiza juridico-penală a infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii cu formularea unor soluții argumentate științific, direcționate spre optimizarea cadrului normativ existent de reglementare a infracțiunii în scopul interpretării sistemice corecte și aplicării uniforme a prevederilor art. 150 CP RM.

Valoarea aplicativă a tezei este conferită în mod substanțial de recomandările *de lege ferenda* formulate, acestea reprezentând propuneri concrete și fundamentate științific adresate legiuitorului Republicii Moldova în vederea perfecționării art. 150 CP RM, uniformizării practicii judiciare și sporirii eficienței normei de incriminare în apărarea juridico-penală a dreptului persoanei la viață.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice ale prezentei lucrări pot fi implementate în mai multe domenii: criteriile de calificare juridică elaborate pot ghida practicienii în aplicarea art. 150 CP RM; concluziile cercetării pot fi valorificate în procesul didactic și pot constitui punct de plecare pentru cercetări ulterioare; propunerile *de lege ferenda* formulate pot contribui la perfecționarea cadrului normativ incident.

ANNOTATION

APĂRECE Oleg „The Criminal-Legal Analysis of the Offence of Inducing or Aiding Suicide – Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova”. Doctoral thesis in law, scientific specialty: 554.01 – Criminal Law and Penal Enforcement Law, Chişinău, 2026

Structure of the thesis: introduction, four chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 240 titles. The results obtained are published in 12 scientific works.

Keywords: suicide; incitement to suicide; facilitation of suicide; attempted self-harm; attempted suicide; homicide; the right to life of a person.

The purpose of the thesis consists in carrying out a comprehensive criminal-legal analysis of the offence of incitement to or facilitation of suicide under Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, through an exhaustive examination of its constituent elements, the identification of legislative gaps and normative ambiguities that generate difficulties in judicial practice, as well as the formulation of practical recommendations and *de lege ferenda* proposals aimed at improving the applicable legal framework and ensuring a uniform and coherent judicial practice in the field, thereby enhancing the effectiveness of the criminal protection of the right to life as a supreme social value.

Research objectives: To research scientific materials from both domestic and international legal doctrine on the offence of inducing or aiding suicide; to conduct a rigorous criminal-legal analysis of its constituent elements and assess the compatibility of existing regulation with normative requirements; to examine the legal substance of the aggravating circumstances under Article 150 (2) and (3) of the Criminal Code of the Republic of Moldova, and the mitigating circumstance under Article 150 (4), identifying the criteria for their application and implications for sentencing; to examine the criteria for distinguishing this offence from related criminal offences (murder, manslaughter, mercy killing, etc.); to elaborate scientifically substantiated conclusions and *de lege ferenda* proposals aimed at improving the normative framework under Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

The novelty and scientific originality of the thesis. The present work is innovative and original, constituting the first doctoral thesis dedicated to the systematic and exhaustive analysis of the offence under Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. The legislative gaps and normative ambiguities in the regulation of the incriminating provision are identified and critically examined, constituting the premise for the formulation of concrete and scientifically substantiated *de lege ferenda* proposals.

The results obtained that contribute to the resolution of an important scientific problem consist in the identification and systematisation of the criteria for the legal classification of the acts provided under Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, an approach that will facilitate a uniform and coherent application of the incriminating provision and will enhance the degree of protection of the right to life as a supreme social value safeguarded by criminal law.

The theoretical significance of the thesis. The work represents an attempt at a comprehensive conceptualisation of the theoretical and practical issues pertaining to the criminal-legal analysis of the offence of incitement to or facilitation of suicide, with the formulation of scientifically argued solutions directed towards the optimisation of the existing normative framework governing the offence, for the purpose of the correct systematic interpretation and uniform practical application of the provisions of Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

The applicative value of the thesis is substantially conferred by the *de lege ferenda* recommendations formulated herein, these representing concrete and scientifically substantiated proposals addressed to the legislature of the Republic of Moldova with a view to improving Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, standardising judicial practice and enhancing the effectiveness of the incriminating provision in the criminal-legal protection of the right of the person to life.

Implementation of Scientific Results. The scientific results of the present work may be implemented across several fields of activity: the legal qualification criteria developed are capable of guiding legal practitioners in the application of Article 150 of the Criminal Code of the Republic of Moldova; the research conclusions may be utilised in the teaching process and may serve as a point of departure for further scholarly inquiry; while the *de lege ferenda* proposals formulated may contribute to the improvement of the applicable normative framework.

АННОТАЦИЯ

АПЭРЕЧЕ Олег «Уголовно-правовой анализ преступления доведения до самоубийства или содействие совершению самоубийства – ст. 150 УК РМ». Диссертация на соискание учёной степени доктора права по научной специальности: 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинёу, 2026

Структура диссертации: введение, четыре главы, выводы и рекомендации, библиография, включающая 240 наименований. Полученные результаты опубликованы в 12 научных работах.

Ключевые слова: самоубийство; доведение до самоубийства; содействие совершению самоубийства; попытка совершить самоубийство; покушение на самоубийство; убийство; жизнь человека.

Цель диссертации заключается в проведении комплексного уголовно-правового анализа преступления доведения до самоубийства или содействие совершению самоубийства, предусмотренного ст. 150 УК РМ, посредством всестороннего исследования признаков его состава, выявления законодательных пробелов и нормативных неясностей, вызывающих трудности в судебной практике, а также формулирования рекомендаций и предложений *de lege ferenda*, направленных на совершенствование правовой базы и обеспечение единообразной и последовательной судебной практики в целях повышения эффективности уголовно-правовой охраны права на жизнь как высшей социальной ценности.

Задачи исследования: исследование и обобщение релевантных научных материалов, опубликованных как в отечественной доктрине, так и в международной юридической литературе и посвящённых преступлению доведения до самоубийства или содействия совершению самоубийства; проведение уголовно-правового анализа данного преступления посредством исследования признаков его состава и оценки соответствия нормативного регулирования требованиям законодательства; исследование правового содержания отягчающих обстоятельств по ч. (2) и (3) ст. 150 УК РМ и смягчающего обстоятельства по ч. (4) ст. 150 УК РМ в целях определения критериев их применения и последствий для индивидуализации наказания; исследование критериев разграничения данного состава со смежными преступлениями: убийством, причинением смерти по неосторожности, лишением жизни по желанию лица и др.; разработка научно обоснованных выводов и предложений *de lege ferenda*, направленных на совершенствование нормативно-правовой базы регулирования ст. 150 УК РМ.

Научная новизна и оригинальность диссертации. Настоящая работа носит новаторский и оригинальный характер, представляя собой первый научный вклад на уровне диссертационного исследования, посвящённого систематическому и всестороннему анализу преступления, предусмотренного ст. 150 УК РМ. Выявлены и критически исследованы законодательные пробелы и нормативные неясности, существующие в регулировании уголовно-правовой нормы, служащие основанием для формулирования конкретных и научно обоснованных предложений *de lege ferenda*.

Результаты, способствующие решению важной научной проблемы, состоят в выявлении и систематизации критериев квалификации деяний, предусмотренных ст. 150 УК РМ. Данный подход обеспечит единообразное и последовательное применение уголовно-правовой нормы и повысит степень охраны права на жизнь как высшей социальной ценности, защищаемой уголовным законом.

Теоретическая значимость диссертации. Работа представляет собой попытку комплексной концептуализации теоретико-практических проблем, связанных с уголовно-правовым анализом преступления доведения до самоубийства или содействия совершению самоубийства, с формулированием научно обоснованных решений, направленных на оптимизацию действующей нормативно-правовой базы регулирования данного преступления в целях его правильного системного толкования и единообразного практического применения положений ст. 150 УК РМ.

Прикладная ценность диссертации в значительной мере обусловлена сформулированными рекомендациями *de lege ferenda*, представляющими собой конкретные и научно обоснованные предложения, адресованные законодателю Республики Молдова в целях совершенствования ст. 150 УК РМ, унификации судебной практики и повышения эффективности уголовно-правовой нормы в сфере охраны права личности на жизнь.

Внедрение научных результатов. Научные результаты настоящей работы могут быть внедрены в нескольких сферах: разработанные критерии юридической квалификации могут служить ориентиром для практических работников при применении ст. 150 УК РМ; выводы исследования могут использоваться в учебном процессе и служить отправной точкой для дальнейших научных исследований; сформулированные предложения *de lege ferenda* могут способствовать совершенствованию соответствующей нормативной базы.

APĂRECE OLEG

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRACTIUNII DE DETERMINARE
SAU ÎNLESNIRE A SINUCIDERII – ART. 150 CP RM**

Specialitatea: 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 01.09.2026
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 2.45.

Formatul 60×90/16
Tirajul 40 ex.
Comanda nr. 245.

Tiparul executat la „PRINT-CARO” SRL
mun. Chișinău, str. Astronom Nicolae Donici nr. 14,
MD-2049, Republica Moldova